

Bruselj, 20. februar 2026
(OR. en)

6184/26

SOC 70
EMPL 28
EDUC 43
JEUN 25
ECOFIN 177

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Pregled izvajanja jamstva za mlade, ki ga je opravil Odbor za zaposlovanje: ključna sporočila – <i>potrditev</i>

Pošiljamo vam ključna sporočila iz pregleda izvajanja jamstva za mlade, ki ga je opravil in kot ga je poslal Odbor za zaposlovanje (EMCO), da bi jih Svet (EPSCO) lahko potrdil na seji 9. marca 2026.

Sklepi za posamezne države iz pregleda izvajanja jamstva za mlade, ki ga je opravil Odbor za zaposlovanje, so v dokumentu 6184/26 ADD 1.

Pregled izvajanja

Priporočila Sveta z naslovom „Most do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade“ iz leta 2020,

ki ga je opravil odbor EMCO

Ključna sporočila za Svet

1. Uvod

Odbor za zaposlovanje (EMCO) je zadolžen za spremljanje napredka pri izvajanju Priporočila Sveta z naslovom „Most do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade“.¹

Leta 2021 se je Odbor osredotočil na nesorazmeren učinek krize zaradi COVID-19 na mlade in preučil korake, ki so jih vse države članice storile v smeri bolj sistematičnega in usklajenega pristopa k reševanju brezposelnosti in neaktivnosti mladih, pandemiji navkljub. Leta 2023 je Odbor ugotovil, da se je učinkovitost aktivacijskih programov povečala, pri čemer se je delež pravočasnih in pozitivnih izstopov iz programov jamstva za mlade v primerjavi s prejšnjimi leti izboljšal.

Leta 2025 je bil večstranski pregled osredotočen na opredelitev strukturnih in institucionalnih izzivov, ki preprečujejo trajnostno vključevanje mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, na trg dela. Pregled je pokazal, da se več držav članic pri reševanju izzivov brezposelnih in neaktivnih mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, še vedno osredotoča predvsem na tradicionalno aktivacijsko podporo in podporo trgu dela, ki ju zagotavljajo predvsem javni zavodi za zaposlovanje. Manj ukrepov se sprejema za odpravo ovir, kot so skrbstveno delo, cenovna dostopnost stanovanj, nedostopnost cenovno ugodnega prevoza, bolezen in invalidnost, čeprav veljajo za tehtne in pomembne razloge za neaktivnost mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo.

¹ Svet za zaposlovanje, socialno politiko, zdravje in varstvo potrošnikov (EPSCO) je leta 2016, 2018 in 2019 potrdil sklop ključnih sporočil, ki jih je na podlagi spremljanja *priporočila Sveta iz leta 2013 o vzpostavitvi jamstva za mlade* pripravil odbor EMCO. V njih sta poudarjena pomen preprečevanja, zgodnjega ukrepanja in močnih partnerstev v državah članicah ter ključna vloga javnih zavodov za zaposlovanje. Od leta 2021 se nadaljuje spremljanje izvajanja Priporočila Sveta z naslovom *Most do delovnih mest – okrepitev jamstva za mlade* iz leta 2020.

2. Doseženi napredek

Napredek pri izvajanju okrepljenega jamstva za mlade so dosegle vse države članice, zlasti tiste, v katerih še vedno obstajajo velike vrzeli, četudi je napredek v različnih državah in regijah na različnih stopnjah in nanj vplivajo tudi širša makroekonomska gibanja. Opazen je vpliv demografskih trendov: z zmanjševanjem mlajših kohort se zmanjšuje tudi število mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo. Hkrati vse večji delež neaktivnih mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (v primerjavi z brezposelnimi mladimi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo), med potencialnimi upravičenci in še vedno nizka pokritost s programi jamstva za mlade v nekaterih primerih kažeta na znaten neizkoriščen aktivacijski potencial. Najuspešnejši mladi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, sicer uspešno izstopijo iz nacionalnih shem, vendar številni neaktivni mladi v te programe še niso vključeni, kar kaže, da bi bilo treba programe morda preoblikovati.

V odziv na te trende so države članice med pregledom poročale o številnih reformah, ki kažejo na kontinuirana prizadevanja in stalno zavezanost celovitemu izvajanju jamstva za mlade. Med njimi so zlasti ukrepi za krepitev javnih zavodov za zaposlovanje, poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter usklajevanja spretnosti, pa tudi za odpravo preostalih ovir za zaposlovanje. Pregled je kljub široki zavezanosti opozoril na vrzeli v strateškem načrtovanju, zlasti na omejeno uporabo jasno opredeljenih ciljev in sistematičnih ocen učinka na ravni projektov in programov. Obravnavanje pomanjkanja celovite strateške zasnove in ocen učinka na nacionalni ravni je zato ključno za učinkovito podporo vsem ciljnim skupinam mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo.

Med državami članicami ostajajo velike razlike v stopnjah pokritosti, pri čemer si vse prizadevajo za izboljšanje obveščanja in ozaveščenosti. Vključevanje neaktivnih mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljaajo, zlasti tistih, ki niso registrirani v nobenem sistemu, ostaja zakoreninjen izziv. Zaradi stalnega premika z brezposelnosti na neaktivnost v tej ciljni skupini so ti mladi vse težje dosegljivi, zlasti na oddaljenih ali podeželskih območjih. V nekaterih državah članicah so še vedno opazne razlike med spoloma, posebno pozornost pa je treba še naprej namenjati skupinam, kot so mladi Romi, migranti, mlade ženske, mladi na podeželju, invalidi in mladi z zdravstvenimi težavami, zlasti v zvezi z duševnim zdravjem. Na splošno je v pregledih poudarjen izziv združevanja obveščanja z integriranim zagotavljanjem storitev: čeprav lahko lokalni integrirani pristopi zagotovijo prilagojene storitve in spodbujajo sodelovanje med institucijami, deležniki in ponudniki storitev, je potrebno centralizirano usklajevanje, da se zagotovi pokritost vseh regij in dosledno izvajanje storitev.

Evidentiranje mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljaajo, in razpoložljivih storitev se je v večini držav članic izboljšalo, pri čemer številne poročajo o dobrih virih in instrumentih. Vendar za učinkovito sodelovanje in izmenjavo osebnih podatkov med institucijami ali zavodi še vedno predstavljajo izziv pravila o varstvu podatkov, pri čemer je treba poudariti kompleksnost kompromisa med obveščanjem in zasebnostjo. Delegati so poudarili pomen medsektorskih pristopov in lokalnega integriranega zagotavljanja storitev, pri čemer je treba poiskati ravnovesje med prilagojenimi in visokokakovostnimi lokalnimi storitvami ter osrednjim usklajevanjem, da se zagotovi pravičen dostop med regijami. Lokalna partnerstva lahko spodbujajo inovativne rešitve, ki vključujejo več družbenih akterjev, čeprav predstavljajo tudi izzive pri usklajevanju.

3. Preostali izzivi

Z institucionalnimi izzivi, ki ovirajo učinkovito izvajanje programov jamstva za mlade, se srečuje večina držav članic. Mednje sodijo neskladnost v spretnostih, vključno z nezadostno usklajenostjo izobraževanja in usposabljanja s potrebami trga dela; zdravstvene težave, zlasti na področju duševnega zdravja, ki so velika ovira za številne mlade, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo; omejena infrastrukturna podpora, kot je razpoložljivost storitev otroškega varstva in javnega prevoza; zakoreninjeni socialno-ekonomski izzivi, vključno s cenovno dostopnostjo stanovanj.

Poleg teh institucionalnih ovir se mladi še naprej soočajo s strukturnimi in osebnimi ovirami, ki vplivajo na njihov dostop do programov jamstva za mlade. Med njimi so nizke ravni kvalifikacij, ki zahtevajo preusposabljanje ali izpopolnjevanje; dejstvo, da trgi dela še vedno ne izpolnjujejo pričakovanj bolj usposobljenih mladih; negativen odnos večine delodajalcev do mladih; prikrajšano socialno-ekonomsko ozadje, kot so mlade matere, Romi, migranti ali mladi invalidi.

Za odpravo teh ovir države članice izvajajo številne preventivne ukrepe, vključno z okrepljenim sodelovanjem s šolami, boljšim zagotavljanjem informacij in ciljno usmerjenim obveščanjem. V tem kontekstu jamstvo za mlade ostaja ključno orodje politike za opremljanje mladih z bistvenimi spretnostmi, vključno z osnovnimi in socialnimi spretnostmi. Nekatere države članice so močno odvisne od financiranja EU, tudi iz Evropskega socialnega sklada plus (ESS+), zaradi česar je vključevanje učinkovitih storitev v nacionalne proračune bistveno za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti.

4. Zaključki

Na splošno je bilo v pregledu poudarjeno, da so kljub široki zavezanosti potrebna nadaljnja prizadevanja za okrepitev usklajevanja med akterji v ekosistemu jamstva za mlade. To vključuje izboljšanje izmenjave podatkov, integracijo storitev v vseh sektorjih, odpravljanje trdovratnih strukturnih in osebnih ovir ter zagotavljanje dolgoročne finančne vzdržnosti. Obetavne prakse, opredeljene med pregledom, ki bi jih bilo mogoče razširiti v vseh državah članicah, vključujejo inovativna lokalna partnerstva, uporabo digitalnih orodij, kot je umetna inteligenca, nadomestila za mobilnost za podporo usposabljanju in ciljno usmerjeno podporo ranljivim skupinam. Delegati so poudarili pomen zagotavljanja še bolj ciljno usmerjene in posamezniku prilagojene podpore mladim, skupaj z bolj sistematičnim strateškim načrtovanjem in ocenami učinka za merjenje učinkovitosti programov jamstva za mlade.
